

Henrekson åskådliggör objektivitetsproblemen i debatten om Sveriges tillväxt

I debatten om Sveriges ekonomiska tillväxt i förhållande till den i andra jämförbara västländer finns två typer av allvarliga svårigheter. Den första typen återspeglar för empiriskt orienterade samhällsforskare välkända svårigheter med tillförlitlighet hos data och problem vid val av analysmetoder. Den andra typen återspeglar det särskilda debattklimat som har utvecklats i tillväxtdiskussionen. I vetenskapliga sammanhang förväntas forskarna normalt notera och diskutera de argument som kritikerna för fram. Eftersläpningstesens förespråkare har i stället alltför ofta helt enkelt ignorerat kritiken och upprepat sina tidigare påståenden. Magnus Henreksons artikel ger exempel på båda dessa typer av svårigheter.

Henreksons artikel återger i huvudsak hans inlägg i *The Economic Journal*, som publicerade en serie artiklar med utgångspunkt i min "Eurosclerosis and the Sclerosis of Objectivity: On the Role of Values Among Economic Policy Experts," en artikel som samtidigt också publicerades i *Statsvetenskaplig Tidskrift*. Jag granskade där de argument som förts fram för den sklerosdiagnosen, att "den svenska modellen" med höga skatter och en stor ofrentlig sektor lett till att Sveriges ekonomiska tillväxt sedan 1970 halkat efter den i andra jämförbara västländer. Min slutsats var att de empiriska belegg som förts fram för denna diagnos inte höll vetenskaplig minimistandard. Henrekson hade där fått ta på sig uppgiften att försvara sklerosdiagnosen.

Debatten i *Economic Journal* avslutades av Steve Dowrick, som är professor i nationalekonomi vid Australian National University i Canberra. Han har bl a publicerat en serie jämförande tillväxtstudier i *American Economic Review* (Dowrick och Nguyen 1989; Dowrick och Quiggin 1994, 1997). Därmed är Dowrick nog den på det här området mest kvalificerade internationella ekonom, som deltagit i den svenska tillväxtdebatten. I sin artikel "Swe-

dish Economic Performance and Swedish Economic Debate: A View from Outside" analyserar han data om Sveriges tillväxt i förhållande till andra länder 1950-1992 och granskar de argument som förts fram till stöd för eftersläpningstesens. Efter denna granskning av data samt problemen med och hållbarheten bl a i Henreksons argument blir Dowricks slutsats följande: "Allt sammantaget synes det rimligt att dra slutsatsen att åtminstone fram till 1990 finns det ingenting i utvecklingen av Sveriges tillväxt som antyder någon substantiell eftersläpning. ... Detta pekar på en svår utmaning för eftersläpningstesens förespråkare. Det ankommer på dem att förklara varför Sveriges BNP-tillväxt genomgående var normal under fyrtio år och bara visar en markerad nedgång efter 1990" (Dowrick 1996:1777-1778, min översättning och kursivering).

När Henrekson nu åter tar till orda förväntar man sig att han skall diskutera de belegg och argument med vilka Dowrick underkänt hans tidigare slutsatser om den svenska eftersläpningen. I stället upprepar Henrekson här ännu en gång argument som av internationell expertis på området alltså redan vägts och befunnits alltför lätta. Jag kan därför begränsa mitt svar till att för läsarna av *Statsvetenskaplig Tidskrift* peka på några av de problem som finns i den svenska tillväxtdebatten.

Bland de traditionella OECD-länderna ingår Sverige i en mellankategori av ett dussintal länder mellan vilka skillnaderna i BNP per invånare är ganska små. Eftersom skillnaderna är små och de internationella konjunkturcyklerna inte alltid är helt synkroniserade i de olika länderna kan valet av tidsperiod avsevärt påverka resultaten av jämförelserna. Dessa problem accentueras av den stora osäkerheten i grunddata. Trots de betydande ansträngningar som läggs ned på nationalräkenskaperna är osäkerheten i siffrorna om tillväxten ändå betydande. De fortlöpande revisionerna av nationalräkenskaperna leder därför ofta till förhållandevis kraftiga förändringar i de siffror över ökningen av BNP per invånare som pub-

liceras i de löpande serierna från SCB och OECD.

En systematisk jämförelse av dessa ändringar visar att bland OECD-länderna är osäkerheten i publicerade data över årlig procentuell BNP-tillväxt per invånare i de olika länderna i genomsnitt av storleksordningen *en procentenhet* (Korpi 1992:46). Eftersom tillväxten vanligen handlar om 2-4 procent är osäkerhetsmarginalerna här alltså kanske ungefär en tredjedel av de publicerade siffrorna. Osäkerheten när det gäller de sköpkraftsjusterade BNP-siffrorna är minst lika stor. Den revidering som gjordes i början av nittotalet ledde till ändringar på i genomsnitt fem procentenheter i ländernas avstånd från OECD-medelvärdet och förändrade kraftigt rangordningen mellan länderna (Korpi 1992:68-69). Dagens Nyheter har på sin ledarsida använt skillnader på en promille som avgörande belägg i eftersläpningsdebatten. Trots att osäkerheten i dataunderlaget länge varit kända publicerar Henrekson här skillnader på en tiondels promille.

Henrekson inleder sin artikel med att slå fast vad som har varit den sköpkraftsjusterade grundbulten för eftersläpningstesen, nämligen att medan Sveriges tillväxt var exceptionellt gynnsam fram till 1970 kom därefter en klar försämring.¹ "Den svenska tillväxttakten började sjunka i jämförelse med andra länder omkring 1970," skriver Henrekson. Han är här i sällskap med bl a professor Assar Lindbeck (1997), som driver samma tes. Lindbeck och Henrekson hävdar att eftersläpningen sedan 1970 berott på att Sverige först efter detta år får en välfärdsstat som avsevärt skiljer sig från den i andra västländer. Det märkliga här är att både Henrekson och Lindbeck på ett selektivt sätt har tagit del av lättillgängliga fakta ur OECD:s vanligaste källor. Skillnaden i procentuell tillväxt av BNP per invånare mellan OECD-medelvärdet och Sverige för perioden 1973-79 samt 1979-89 var -0,4 resp -0,3 procentenheter. Så långt har Lindbeck och Henrekson rätt. Men en blick på samma tabell där dessa uppgifter finns visar, att en eftersläpning av motsvarande storlek har funnits åtminstone sedan 1960. Skillnaden under 1960-68 och 1968-73

var nämligen -0,3 resp -0,4 procentenheter.² Inte heller under 1950-talet var Sveriges tillväxt påfallande hög. Eftersläpningstesen förespråkare kunde här då säga att de haft betydligt mera rätt än de någonsin hävdade. Problemet är dock att denna triumf undergräver den orsakstolkning av den svenska modellens negativa tillväxteffekter som för dem varit det centrala. Den antagna orsaken till eftersläpningen, välfärdsstatens utbyggnad efter 1970, kommer alltså minst ett decennium *efter* den påstådda konsekvensen. Detta stämmer inte med logiken i kausala analyser, där ju orsak skall föregå verkan.

I stället för att kritisera underlaget för Dowricks ovan citerade underkännande av beläggen för eftersläpningstesen kommer Henrekson med en minst sagt mycket förvånande tolkning. Han skriver att det bör "noteras att Dowrick avser perioden 1950-90, men diskussionen har ju aldrig handlat om den perioden. Svenska ekonomer har endast hävdade att det skett en eftersläpning sedan 1970. Eftersom svensk ekonomi hade en mycket stark utveckling under 1950- och 60-talet är det knappast förvånande att eftersläpningen när två starka och två svaga decennier summeras i genomsnitt inte blir särdeles stor." Också Lindbeck (1997:1285-1286) kommer med samma tolkningsförsök av vad Dowrick skriver. Men den svenska eftersläpning som vi haft efter 1970 kom, som ovan visats, i varje fall redan 1960 och sannolikt redan 1950. Någon uppvägning kan det här alltså inte vara fråga om. Men detta försök till tolkning av vad som är klara verba från Dowrick är ett märkligt försök att tolka verkligheten tillrätta. Dowrick tar själv klart avstånd från en sådan tolkning. Han skriver: "Mina kommentarer avser klart tidsperioden efter 1973. Denna tolkning förstärks av min kommentar i följande stycke att 'Sveriges BNP-tillväxt *genomgående* var rimlig under fyrtio år och bara visar en markerad nedgång efter 1990.'³

Henrekson säger sig vilja begränsa sitt inlägg till att handla om "Sverige släpar efter" men vill inte direkt ta ställning till de orsakstolkningar som samtidigt har gjorts, dvs att "den

svenska modellen" har lett till den svenska eftersläpningen. En sådan boskillnad går dock inte att göra eftersom det just är den kausala tolkningen som här är det centrala. Att t ex Sveriges procentuella BNP-tillväxt per invånare varit lägre än OECD-genomsnittet har jag aldrig ifrågasatt. Vad jag ifrågasatt är i stället om detta faktum kan tas som belägg för att den svenska modellen lett till en sämre tillväxt än i andra jämförbara länder.

Som jag en hel del gånger redan påpekat måste man vid försök till kausala tolkningar i tillväxtjämförelser ta hänsyn till den sk upphinnareffekten (catch-up), som visar sig i att OECD-länder med låg utgångsnivå i BNP per invånare tenderar att få en högre procentuell tillväxt än länder med hög utgångsnivå (Korpi 1985, 1990, 1992, 1996). I den svenska tillväxtdiskussionen har sklerosförespråkarna oftast nöjt sig med att ingorera detta förhållande, medan Henrekson länge förnekat det (Hanson och Henrekson 1991; Henrekson 1996). Det märkliga här är att Henrekson helt förbigår Dowricks analys av utgångsnivåernas betydelse för procentuell tillväxt bland OECD-länderna 1973-92. Dowrick visar i ett diagram att regressionslinjen av utgångsnivån på procentuell tillväxt är starkt nedåtlutande och finner en korrelation på -0,62 mellan utgångsnivå och tillväxt under den här perioden. Hans slutsats blir att utgångsnivån här har en "påtaglig förklaringskraft," och att det därför "är viktigt att man i analyser av utvecklingen av relativ tillväxt tar hänsyn till utgångsnivån" (Dowrick 1996:1777). Henrekson ignorerar Dowricks resultat och skriver: "I avsaknad av starka argument för motsatsen är der rimligast att jämföra ... med alla OECD-länder..." För Henrekson räcker det alltså tydligen inte med att *utgångsnivån efter 1973 kan förklara ungefär en tredjedel av skillnaderna i tillväxtprocent bland OECD-länderna*. Andra forskare instämmer nog i Dowricks slutsats, att vi inte kan dra kausala slutsatser om procentuell tillväxt bland OECD-länderna utan att ta hänsyn till skillnader i utgångsnivåer.

Henrekson får problem med utgångsnivåerna också när han i sin Figur 1 vill belägga Sveriges eftersläpning i förhållande till OECD-

medelvärdet i köpkraftsbaserade tillväxtmått. Mätt med löpande dollar ser vi att Sverige nära följer OECD-medelvärdet från 1970 till 1989, med en något varierande men ganska begränsad absolut skillnad. När denna ganska stabila *absoluta* skillnad anges i *procent av OECD-medelvärdet* krymper den däremot över tid. Detta återspeglar i huvudsak att nämnaren, dvs OECD-medelvärdet, som framgår av Henreksons figur mer än fyrdubblas från 1970 till 1989.⁴ Därför har också flera andra länder som 1970 hade en hög utgångsnivå att på detta sätt "sjunkit ned" mot OECD-medelvärdet. Detta gäller t ex USA och Schweiz, som "sjunkit ned" mot OECD-medelvärdet ändå mer än Sverige. Henrekson har inte sett vad hans egen tabell 2 visar. Fallet ned mot OECD-medelvärdet från 1970 till 1990 har i procentenheter varit 9 för Sverige, 11 för USA och 21 för Schweiz. Också dessa två länder har därför enligt Henreksons terminologi haft en "nedåtgående trend i relativ rikedom." Som jag flera gånger tidigare påpekat (Korpi 1992:68-71, 1996) kan man från statistiska övningar av det här slaget inte dra några slutsatser om orsaker till Sveriges ekonomiska tillväxt.⁵ Ändå fortsätter Henrekson och andra att upprepa samma argument utan att diskutera den kritik som riktats mot dem.

Liksom andra förespråkare för eftersläpningstesens använder sig Henrekson av förändringar i rangordningen bland länder i termer av köpkraftsbaserade mått på BNP per invånare för att belägga Sveriges eftersläpning. Här måste man dock komma ihåg att dessa rangordningar ofta bygger på små skillnader, inte sällan enstaka procentenheter och promille. Som ovan angetts ändrade den första revideringen av siffrorna ländernas läge i förhållande till OECD-medelvärdet med i genomsnitt ungefär fem procentenheter och skakade om kraftigt i rangordningarna. Dessa rangordningar är därför inte särskilt tillförlitliga som grundval för diagnoser om Sverige ekonomiska utveckling. Med små skillnader mellan länderna påverkas intrycket mycket av vilka år man tar som utgångspunkt och slutpunkt.

Henrekson kommer med en diger förteckning över "ett antal specifika och omotiverade strategiska överväganden" som han anklagar mig att ha gjort för att "mot alla odds" komma till slutsatsen att eftersläpningstesens inte är belagd. Han tar på sig uppgiften att "försöka blottlägga de strategiska val Walter Korpi gjort för att kunna presentera Sverige såsom en icke-eftersläpningsländer ur tillväxtskympunkt..." och hävdar att jag gjort det genom "att välja olika kombinationer av tidsperioder, tillväxtmått, deflatorer och jämförelseländer...". Detta är en i vetenskapliga sammanhang grov anklagelse, för vilken Henrekson inte ger några som helst hållbara belägg.

Jag kan här avslöja att min strategi först och främst gått ut på att läsa de publicerade tabellerna i de två vanligaste OECD-publikationerna, *Historical Statistics* och *National Accounts, vol. 1*. Då eftersläpningstesens förespråkare tydligen läst synnerligen selektivt i samma material har det här oftast räckt med att något begrunda det publicerade materialet för att se var luckorna finns. När t ex eftersläpningstesens huvudargument från början har varit, att Sveriges procentuella tillväxt ligger under OECD-medelvärdet efter 1970 räcker det faktiskt med att man i samma tabell ser att detta gäller redan från och med 1960. Vad som fortsätter att förvåna mig är varför knappast några andra i debatten inblandade kommit på samma enkla "strategiska val."

Henrekson anklagar mig bl a för att ha valt för mig "lämpliga" tidsperioder för jämförelserna. OECD publicerar sin statistik med en periodisering som följer de stora internationella konjunkturvägarna, dvs 1960-68, 1968-73, 1973-79 och 1979-89. *I allt vad jag har skrivit har jag följt denna OECD-periodisering*. Här borde Henrekson nog ha begrundat det gamla ordspråket att ett glashus är en olämplig ort för stenkastning. De enda som jag sett ta 1970 som utgångsår är eftersläpningstesens svenska förespråkare. Henrekson försöker här motivera detta med att sedan 1970 har "just Sveriges tillväxttakt blivit lägre i förhållande till andra länder." Men som jag ovan visat var Sveriges tillväxt lägre än OECD-medelvärdet åtminstone sedan 1960.

Henrekson påstår också att Sverige år 1973 "var i en relativt djup recession." Återigen undrar jag varifrån Henrekson fått sina uppgifter. OECD anger en siffra på 3,8 procents tillväxt av BNP per invånare i Sverige för 1973.⁶ Detta ligger högre än genomsnittet för sextiotalets rekordår och är en av de allra högsta sedan 1970.

Idealt skulle man i tillväxtjämförelser vilja välja tidsperioder som avgränsas av på varandra följande konjunkturtoppar. Osäkerheten i dataunderlaget gör att detta dock i praktiken blir svårt. Just konjunkturtoppen 1969-70 är ett exempel på detta. De publicerade siffrorna för procentuell tillväxt av real BNP per invånare i Sverige för år 1969 varierar från 3,9 till 5,0, alltså med 1,1 procentenheter. För år 1970 går variationen från 3,2 till 5,5, alltså 2,3 procentenheter. Efter åtta år av sådana revideringar flyttades därmed konjunkturtoppen från 1969 till 1970. Normala överväganden av osäkerheten i underlaget gör därför att man inte kan avgöra om konjunkturtoppen kom 1969 eller 1970.

Eftersläpningstesens förespråkare har inte angett några godtagbara skäl till varför de ensamma bland alla har börjat jämförelserna efter just 1970. Deras val innebär dock att det första året i beräkningen av periodmedelvärdet blir 1971, som var ett av de "förlorade åren" med noll-tillväxt på grund av en kraftig åtstramingspolitik. Med de små skillnader som finns mellan flertalet OECD-länder kan ett år med noll-tillväxt påverka medelvärdet på ett inte obetydligt sätt. Eftersläpningstesens förespråkare har inte kunnat på ett tillfredsställande sätt motivera, varför de ensamma bland alla andra som studerat jämförande tillväxt börjar just med detta år. Man frestas därför till hypotesen, att detta val har varit empiriskt påverkat.

När det gäller val av deflatorer och växelkurser har jag konsekvent följt OECD, som under de här aktuella åren tagit 1985 och 1990 som basår. Också här letar Henrekson alltså förgäves efter någon dolsk strategi. Det är klart att de drastiska förändringarna i växelkurserna sedan början av 1970-talet påverkar ländernas inbördes nivåer när man jämför ab-

solut tillväxt. Detta gäller troligen särskilt sedan den svenska kronan släpptes att flyta hösten 1992. Absoluta tillväxtmått har däremot den fördelen att de inte är kraftigt beroende av utgångsnivåerna. De kan därför, som jag skrev om min Figur 1, ge en bakgrund för diskussionerna om tillväxt. Det borde ändå ha stämt eftersläpningstesens förespråkare till eftertanke att de absoluta måtten inte visade på den kraftiga svenska eftersläpning de hävdade fanns.

När man skall studera relativ, dvs procentuell tillväxt, måste man på något sätt kontrollera för skillnader i utgångsnivåerna. Som jag skrev "kan detta göras t ex genom regressions-teknik eller på ett grovt sätt genom att begränsa jämförelserna till en grupp av länder med ungefär samma utgångsnivå i BNP per invånare." I regressionsanalyser begränsas givetvis inte antalet länder. Ett sätt att göra detta är att jämföra det observerade värdet av ökningen av BNP per invånare under en tidsperiod med den förväntade tillväxten när hänsyn tas till landets utgångsnivå. I valet av länder kan vi här följa den metod för "most comparable cases" som ofta används av statsvetare och sociologer i komparativa studier (Lijphart 1975). Vi kan då studera de 18 rikaste industriländerna, som under efterkrigstiden haft en obruten demokrati och har mer än en miljon invånare. Eftersom det här inte går att klart avgränsa "den rätta" perioden kan vi studera förändringar från åren 1968-73 fram till åren 1984-89. För skillnaderna mellan observerade och förväntade värden av dessa 36 tidsperioder kan vi sedan beräkna ett medelvärde. Det visar sig då att Sveriges procentuella tillväxt av BNP per invånare bara är en promille under det förväntade värdet, något som rimligen ligger inom de statistiska felmarginalerna.

När det gäller studier av produktivitetsförändringar, dvs ökningen av BNP dividerat med arbetade timmar eller kapitalinsatser, blir osäkerheten i underlaget enormt. Detta beror på att vi då får en stor osäkerhet också i nämnaren. Medan antalet invånare kan ganska exakt bestämmas blir uppgifterna om arbets- eller kapitalinsatser ofta synnerligen osäkra. Det

finns mycket drastiska men sällan observerade svängningar i de publicerade siffrorna över arbetsproduktivitetsförändringar (Korpi 1992:88-91). Eftersom felet i nämnaren kan gå åt motsatt håll mot felet i täljaren blir effekterna lätt förödande. Därtill kommer skillnader i arbetskraftens fördelning mellan bl a offentlig och privat sektor.

Jag har på olika sätt försökt att illustrera vad dessa skillnader innebär. Vi får olika bilder när vi studerar arbetsproduktivitetsförändringar i totalekonomin och i den privata sektorn. Eftersläpningstesens förespråkare har konsekvent hållit sig till vad som för Sveriges del ger den mest negativa bilden, arbetsproduktiviteten i totalekonomin. Henrekson tycker inte om att jag kompletterar den bilden med utvecklingen i den privata sektorn. Han tycker inte heller om att jag redovisar utvecklingen för Japan separat i stället för att räkna in det i medelvärdet för övriga tio länder. Eftersom Japan under efterkrigstiden har haft en snabbare tillväxt än *alla* andra västländer är det dock motiverat att särredovisa detta land. Siffrorna finns dock redovisade och det står var och en fritt att göra de jämförelser man vill.

Henrekson liksom andra sklerosförespråkare tar utan vidare den kraftiga nedgången i Sveriges tillväxt 1991-93 som intäkt för de negativa effekter av den svenska modellen de förutspått sedan 1970. Han liksom andra vägrar därför att ta upp det som Dowrick beskriver som en svår utmaning för dem – *att förklara varför Sveriges tillväxt var genomgående normal fram till 1990 och först därefter visar en markerad nedgång*. Här finns ett antal konkurrenskraftiga alternativa förklaringsfaktorer, som jag inte här kan gå in på.

I ett inlägg i tillväxtdebatten sommaren 1991 skrev Carl Bildt att han inte ha sett att "en enda av de många ekonomer som deltagit i denna debatt som ens försökt förneka att Sverige har halkat efter och *alldeles speciellt sedan mitten av 1980-talet*. Det finns fullt tillräckligt stöd i den debatten för min tes att det nu kan anses vara en konsensus bland Sveriges nationalekonomer att vi faktiskt har halkat

efter ...” (min kursivering).⁷ Henrekson hävdar nu att andra halvan av åttiotalet karakteriserades av en överhettad konjunktur och antyder därmed att den inte lämpar sig för tillväxtjämförelser. Men det Henrekson nu säger går uppenbarligen inte att förena med vad han och andra sklerosförpråkare då hävdade, och det med sådan framgång att den blivande statsministern fått uppfattningen att eftersläpningen varit alldeles speicellt stor under de här åren.

Henrekson menar också att det har funnits en stor spännvidd bland svenska ekonomer i viktiga frågor som orsakerna till den svenska eftersläpningen. Tydligt har dock också Carl Bildt haft svårt att se denna spännvidd utan han hävdar att inte en enda ekonom ifrågasatt konsensus. Lars Calmfors (1996:236) har bl a talat om en bland svenska ekonomer ”ohälsosam tendens till likriktning i fråga om det ekonomiskt-politiska tänkandet.” Denna risk är enligt Calmfors ”förmodligen särskilt stor i Sverige, där alla känner alla och det därför finns starka drivkrafter till att uppnå en samsyn (‘bli en i gänget’).”

Magnus Henreksons artikel ger så att säga *in vitro* en representativ demonstration av i stort sett alla de argument med vilka sklerosförpråkarna har underbyggt sin tes om den svenska modellens negativa effekter på tillväxt. Här har inte funnits en skyms av den typ av ifrågsättande som internationellt framstående ekonomer fört fram (t ex Atkinson 1995; Slemrod 1995). För läsarna av *Statsvetenskaplig Tidskrift* kan jag intyga att Henreksons artikel är helt representativ inte bara för arten utan också för kvaliteten i sklerosförpråkarnas argument.

Walter Korpi

Noter

1. Henrekson hävdar också att ”den svenska tillväxten var exceptionellt snabb jämfört med andra rika länder under perioden 1870-1950.” Som jag tidigare visat kan detta inte stödjas med tillgängliga data om BNP-tillväxt per invånare. Under den här perioden kommer Sverige i en klunga av sju

länder tillsammans med Kanada, Finland, Norge, USA, Schweiz och Danmark (Korpi 1972:32). Osäkerheten i tillväxtsiffrorna från 1870-talet är så stora att inga andra rimliga slutsatser kan dras. Ändå fortsätter Henrekson och andra att upprepa tesen om en svensk ”guldålder.”

2. OECD Historical Statistics 1991, Table 3.2, sid 48. För perioden 1950-60 se Korpi 1992:64.

3. I e-post till mig 1997-11-19, kursiv i originalet.

4. Det faktum att OECD anger köpkraftpariteter i löpande snarare än inflationsjusterade priser är inte vad som här enligt Henrekson ”lurar ögat.” De inflationsjusterade kurvorna skulle ha haft en svagare men fortfarande klart växande trend. Alltså skulle också där samma ”sänkning” mot medelvärdet komma fram. Vad som däremot lurar ögat är när en på det hela tagit ganska stabil absolut skillnad anges i procent av ett växande medelvärde. De kraftiga svängningarna i mitten på sjuttio-talet återspeglar att nedgången efter den första oljekrisen 1973 kom ett par år senare i Sverige än i flertalet OECD-länder.

5. Dessa förändringar återspeglar i stället det som brukar kallas konvergensen bland OECD-länderna, där de relativa skillnaderna minskar utan att detta behöver gälla om de absoluta skillnaderna.

6. OECD Historical Statistics 1985, Table 3.2, sid 44.

7. Bildt (1991).

Referenser

- Atkinson, Anthony B. 1995. ”The Welfare State and Economic Performance.” *National Tax Journal* 48 (2):171-98.
- Bildt, Carl. 1991. ”Sverige halkar efter ekonomiskt.” *Svenska Dagbladet*, 1991-07-21.
- Calmfors, Lars. 1996. ”Nationalekonomernas roll under det senaste decenniet – vilka är lärdomarna?” Sid. 225-54 i *Ekonomerna i debatten – gör de någon nytta?*, Lars Jonung (red.) Stockholm: Ekerlids.
- Dowrick, Steve. 1996. ”Swedish Economic Performance and Swedish Economic Debate: A View from Outside.” *Economic Journal* 106 (439):1772-79.
- Dowrick, Steve och Duc-Tho Ngyuen. 1989. ”OECD Comparative Economic Growth 1950-1985: Catch-up and Convergence.” *American Economic Review* 79:1010-30.
- Dowrick, Steve och John Quiggin. 1994. ”International Comparisons of Living Standards and Tastes: A

- Revealed-Preference Analysis." *American Economic Review* 84 (1):332-41.
- Dowrick, Steve och John Quiggin. 1997. "True Measures of GDP and Convergence." *The American Economic Review* 87 (1):41-64.
- Hansson, Pär och Magnus Henrekson. 1991. "Den svenska tillväxten: Blir vi omsprungna eller bara upphunna?" *Ekonomisk Debatt* 18 (3):261-6.
- Henrekson, Magnus. 1996. "Sweden's Relative Economic Performance: Lagging behind or Staying on Top?" *Economic Journal* 106 (439):1749-59.
- Korpi, Walter. 1985. "Economic Growth and the Welfare State: Leaky Bucket or Irrigation System?" *European Sociological Review* 1 (2):97-118.
- Korpi, Walter. 1990. "Halkar Sverige efter? Vår ekonomiska tillväxt och produktivitet i jämförande belysning." *Ekonomisk Debatt* 18 (5):421-32.
- Korpi, Walter. 1992. *Halkar Sverige efter? Sveriges ekonomiska tillväxt 1870- 1990 i jämförande belysning*. Stockholm: Carlssons.
- Korpi, Walter. 1996. "Eurosclerosis and the Sclerosis of Objectivity: On the Role of Values among Economic Policy Experts." *Economic Journal* 106 (439):1727-46.
- Lijphart, Arend. 1975. "The Comparable-Cases Strategy in Comparative Research." *Comparative Political Studies* 8 (2):158-77.
- Lindbeck, Assar. 1997. "The Swedish Experiment." *Journal of Economic Literature* 35 (September 1997):1273-319.
- Slemrod, Joel 1995. "What Do Cross-Country Studies Teach About Government Involvement, Prosperity, and Economic Growth." *Brookings Papers On Economic Activity* (2):373-431.
-

Vertical line on the right side of the page.